

ข่าวจาก หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2567

ส่อง 3 เดือนท้ายฤดูฝน จุดเสี่ยงน้ำท่วม-ภัยแล้ง

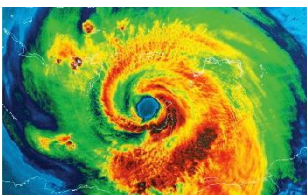

โค้งสุดท้ายสำหรับ “ปลายฤดูฝนปี 2567” อันเป็นช่วงที่ฝนตกชุกหนาแน่นที่สุดในรอบปี แอ่มีโอกาสสูงจะเกิดพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่าน “ประเทศไทย” ขณะเดียวกัน “ภัยแล้ง” ก็เกิดขึ้นจากปริมาณฝนรายปีที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

ปัญหามีว่าน้ำท่วม-น้ำแล้งจะเกิดที่ใด รศ.ดร.เสรี ศุภราทิตย์ ประธานกรรมการบริหาร Futuretales LAB, MADC และผู้เชี่ยวชาญ IPCC บอกว่า ตั้งแต่เริ่มฤดูฝนปีนี้ในเดือน พ.ค.-มิ.ย. ฝนตกเฉลี่ยยังน้อยกว่าปกติ “ยกเว้นภาคใต้” แต่เข้ากลางฤดูฝนเดือน ก.ค. เริ่มตกมากขึ้นทั่วทุกภาคโดยเฉพาะภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้

ถ้าดูภาพรวมเริ่มฤดูฝนจนถึงตอนนี้ “ปริมาณฝนตกสะสมยังน้อยกว่าปกติ 9%” แต่นับจากเดือน ส.ค.- ต.ค. “อันเข้าปลายฤดูฝนจะตกหนักมากขึ้น” ในภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคอีสานตอนล่าง และภาคใต้ เพราะร่องมรสุมเลื่อนพาดผ่านบริเวณนี้ทำให้เป็นช่วงครึ่งปีหลังที่ต้องติดตามสถานการณ์น้ำท่วมอย่างใกล้ชิด ทว่าทางกลับกัน “ภาคเหนือและภาคอีสานตอนบนฝนจะลดลง” หากดูน้ำต้นทุนภาคเหนืออย่าง “เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์” มีน้ำใช้การได้ 19% (ข้อมูล 3 ส.ค.2567) ส่วนภาคอีสานอย่างเขื่อนอุบลรัตน์ มีน้ำใช้ได้ 15% สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นในปี 2567 “ปริมาณน้ำกักเก็บสะสมน้อย” โอกาสจะเกิดน้ำเหนือทะลักลงลุ่มเจ้าพระยาไหลบ่าลงมาทับถมก่อเกิดน้ำท่วมใหญ่ซ้ารอยเหมือนปี 2554 “เป็นไปได้ยาก” เพราะเงื่อนไขยังไม่ครบแต่อาจจะเป็นลักษณะน้ำท่วมรอการระบายในหลายพื้นที่โดยเฉพาะ กทม.สถานการณ์อาจไม่ต่างไปจากปี 2565

ดังนั้นช่วงปลายฝนปีนี้ “ภาคตะวันออก ภาคอีสานตอนล่าง ภาคใต้” มีความเสี่ยงเกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำรอการระบายจากฝนตกหนัก หรือน้ำท่วมจากอิทธิพลพายุจรในระยะ 1-2 สัปดาห์ก็จะแห้งเป็นปกติ ในส่วน “ภาคกลาง” ที่มักเป็นพื้นที่รับน้ำทุกปี แอ่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดิน แม้ว่าปริมาณน้ำเหนือจะน้อยแต่ระดับน้ำยังสูงกว่าปี 2554 “ต้องระวังน้ำท่วมเช่นกัน” เพราะเคยล้นคันกั้นน้ำมาแล้วในปี 2564-2565 สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินในหลายพื้นที่ที่ต้องติดตามประเมินสถานการณ์น้ำแบบเวลาจริงอีกครั้ง ปัญหามีอยู่ว่า “พื้นที่ใดเสี่ยงเกิดน้ำท่วม” เรื่องนี้ประชาชนต่างต้องการทราบมาโดยตลอด “อันเป็นช่องว่างจากการขาดการประเมินความเสี่ยงและความรุนแรงในพื้นที่” ทำให้เกิดกรณีอย่างในช่วงวันที่ 19-21 ก.ค.2567 “เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงใน จ.ตราด” สร้างความเสียหายให้กับชาวบ้านอย่างหนัก เนื่องจาก “ไม่คาดคิด และไม่ได้รับข้อมูลเตือนอย่างทันท่วงที” โดยปริมาณฝนตกประมาณ 8 วัน ปริมาณมากถึง 2,100 มม. หรือคิดเป็น 70% ของปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปี 3,000 มม. “อันไม่เคยเจอในรอบ 30 ปี” แต่หากมีการวิเคราะห์จากปริมาณฝนรายเดือน ก.ค.2567 พบว่าเป็นเหตุการณ์ในรอบกว่า 100 ปีด้วยซ้ำ

สาเหตุที่ผ่านมา “เผชิญกับเอลนีโญ 2 ปีติดต่อกัน” ส่งผลให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้น้ำทะเลร้อนขึ้น “ก่อเกิดชายทะเลมีความชื้นในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้นผิดปกติตั้งแต่ต้นปี” รอปัจจัยลมมรสุมตะวันตก

เฉียงใต้ ร่องมรสุม พายุ เพื่อมารวมตัวก่อเป็นเมฆกลุ่มก้อน และเปลี่ยนสภาพเป็นฝนตกหนักอย่างเห็นนั้น

ดังนั้นแม้ปี 2567 “อยู่ในโหมดลานีญา” แต่ฝนตกหนัก จ.ตราดก็ไม่เกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้ที่ลานีญาอยู่ค่าปกติและจะยกกระดักสูงใน เดือน พ.ย. ที่บวกกับชั้นบรรยากาศยังมีความชื้นแยะ จึงเป็นช่วงต้องระวังใกล้ขีด เช่นนี้ตามหลักการ “รัฐบาลกลางไม่สามารถเข้าไปดูแล ท้องถิ่นได้” เพราะไม่เข้าใจสภาพพื้นที่ที่ท้องถิ่นนั้น แต่ควรเข้าไปสร้างให้ท้องถิ่นเข้มแข็งด้วยการสนับสนุนเติมเต็มช่องว่างการประเมินความเสี่ยง และความรุนแรงในพื้นที่ ด้วยการให้อุปกรณ์ ความรู้ และงบประมาณให้บริหารจัดการภัยพิบัติเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ แม้หากให้ข้าราชการที่ย้ายเข้ามาประจำในท้องถิ่นก็ทำไม่ได้ เพราะมาอยู่ไม่นานแล้วก็ไปเหมือนเป็นผู้เช่าบ้าน ดังนั้นคำตอบจึงอยู่ที่ต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นด้วยเขาเป็นเจ้าของบ้าน “เพียงแต่ปัญหาว่าตอนนี้ส่วนกลางไม่กระจายอำนาจ” เพราะต้องการควบคุมงบประมาณการอนุมัติอันเชื่อมโยงกับฐานคะแนนอยู่

ทว่าในเรื่องนี้เราได้พัฒนาเครื่องมือร่วมกับ ESRI “เพื่อใช้จัดการน้ำท่วมเมือง” ผลจากการทำ Downscaling และ Bias-correction อย่างละเอียดสามารถประเมินฝนอนาคต 5,10,30,50,80 ปี ตามเมืองต่างๆ พบปัญหาอุปสรรคโครงสร้างต่างๆ “ขัดขวางการระบายน้ำ” รวมทั้งพื้นที่เปราะบางต่างๆ... เตรียมพร้อมรับสถานการณ์

ยี้ว่า “ปลายฤดูฝน” โดยเฉพาะเดือน ต.ค.ฝนรวมจะมากกว่าค่าปกติ 10% คาดว่า “พายุจะเกิดในมหาสมุทรแปซิฟิก 15 ลูก” โอกาสเคลื่อนเข้ามาใกล้หรือเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย 2 ลูก...มีความเสี่ยงต่อ “ภัยแล้งในปี 2568” ส่งผลให้น้ำต้นทุนใน “ภาคเหนือ” อย่างเช่นเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ “มีน้ำเข้ากักเก็บน้อย” เพราะปัจจุบันน้ำในเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ใช้การได้เพียง 19% หรือ 3 พันล้าน ลบ.ม. (ข้อมูล 3 ต.ค.2567) แต่ปกติเกษตรกรกลุ่มน้ำเจ้าพระยาต้องใช้น้ำ 8 พันล้าน ลบ.ม. สำหรับข้าวนาปรัง 8 ล้านไร่ ดังนั้น 3 เดือน คงต้องหาน้ำอีก 5 พันล้าน ลบ.ม. อันเป็นไปได้ยากเท่ากับว่าปีนี้ที่มีอยู่จะพอใช้กับข้าวนาปรังไม่เกิน 4 ล้านไร่เท่านั้น

ถัดมาในส่วน “ภาคอีสาน” ปีที่แล้วเผชิญน้ำท่วมหนักได้น้ำมาก แต่ตอนนี้น้ำเขื่อนอุบลรัตน์กลับมีน้ำใช้การได้ 15% แต่โชคยังดีในช่วง 3 เดือน ยังได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมพาดผ่านทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่มีฝนตกชุกมาก

อย่างล่าสุด “หน่วยงานใน จ.ขอนแก่นได้ปรึกษาจะระบายน้ำระดับใด” เพื่อรองรับน้ำที่จะเข้ามาใหม่ในอีก 3 เดือนข้างหน้า เพราะเกรงจะเกิดน้ำท่วมจึงแนะนำหากปล่อยน้ำมากช่วงนี้ “ปีหน้าจะเหนือย” เพราะหลังเดือน พ.ย. “ฝนตอนบนประเทศจะลดลง” ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ต้องหวังน้ำจากเขื่อนหรือน้ำจากอ่างเก็บน้ำเป็นหลัก

อย่างไรก็ดี ตามข้อมูลวันที่ 3 ส.ค. น้ำไหลเข้าเขื่อนอุบลรัตน์ 2 ล้าน ลบ.ม./วัน และระบายน้ำออก 19 ล้าน ลบ.ม./วัน ถ้าเทียบกับวันเดียวกันปี 2566 “น้ำใช้งานได้ 23%” มีน้ำเข้าใหม่ 7 ล้าน ลบ.ม. ระบายออก 15 ล้าน ลบ.ม. สุดท้ายยี้ว่าลานีญารอบนี้จะจบลงกลางปี 2568 เปลี่ยนไปสู่เอลนีโญอีกครั้งไปจนปี 2569 “ประเทศไทยอาจเจอภัยแล้งรุนแรง” ดังนั้นทางรอดเดียวรัฐบาลควรสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันให้ท้องถิ่นด้วยการเติมปัจจัยงบประมาณ เครื่องมือ และคน เพื่อให้เขาจัดการภัยพิบัติได้ด้วยตนเองดีที่สุด

มองภาพเศรษฐกิจไทยครึ่งปีหลัง อ.มนตรี ชี้ “โอกาสและความเสี่ยง” ประเทศไทย

นายมนตรี โสคติยานุรักษ์ ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหารการการจัดการสำหรับนักบริหารระดับสูง (วบส.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) กล่าวถึงทิศทางเศรษฐกิจไทยครึ่งหลังของปี 2567 ว่า เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย โดยได้คาดการณ์เศรษฐกิจปี 2567 ไว้ว่า น่าจะมีการขยายตัวของการส่งออกได้ประมาณ 2% นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ คาดว่าจะสูงถึง 36 ล้านคน ทำรายได้ราว 1.7 ล้านล้านบาท ขณะที่อัตราดอกเบี้ยนโยบายน่าจะมีการปรับลดลงอย่างน้อย 0.25% อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทอยู่ที่ 34.5-36.5 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งผลให้การขยายตัวเศรษฐกิจปี 2567 โดยรวมจะอยู่ระหว่าง 2.4-2.7%

จับตา 3 ผลกระทบจากต่างประเทศ

ทั้งนี้ นายมนตรีให้เริ่มจับตาเศรษฐกิจในครึ่งหลังปีนี้จากภาคต่างประเทศ เพราะเศรษฐกิจไทยพึ่งพาเศรษฐกิจโลกถึง 72% การเปลี่ยนแปลงนโยบายของประเทศคู่ค้าขนาดใหญ่จะมีผลต่อเศรษฐกิจไทยใน 3 ช่องทาง

ช่องทางที่ 1 คือ การส่งออก ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อเศรษฐกิจผ่านห่วงโซ่อุปทาน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป เพราะจากแบบจำลองเศรษฐกิจหากผลักดันให้การส่งออกขยายตัวได้ 4% จะมีผลเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (จีดีพี) ได้ 1% ซึ่งในช่วงครึ่งแรกการส่งออกติดลบ 2.0% จึงมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมาก

ช่องทางที่ 2 การท่องเที่ยว ในปีปกติก่อนโควิดคือ ปี 2562 นักท่องเที่ยวต่างประเทศมาเที่ยวปีละราวๆ 40 ล้านคน ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 10 ล้านคน แต่ช่วงโควิดนักท่องเที่ยวลดลงอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม ครึ่งแรกของปี 2567 มีนักท่องเที่ยวมาแล้ว 17.5 ล้านคน นำเงินเข้ามาประมาณ 850,000 ล้านบาท แต่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนลดลงจาก 48,000 บาทต่อคน เหลือ 46,000 บาทต่อคน

ช่องทางที่ 3 การลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมี 2 รูปแบบ การลงทุนทางอ้อมโดยผ่านตลาดหลักทรัพย์ และการลงทุนโดยตรงคือ มาตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการจ้างงานมีผลต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง ซึ่งในช่วงครึ่งแรกปีนี้บรรยากาศการลงทุนในตลาดหุ้นไทยของต่างประเทศลดลงอย่างชัดเจน ดัชนีปรับลงจาก 1,500 เหลือ 1,300 ส่วนการลงทุนโดยตรงมีการขอรับการส่งเสริมการลงทุนจำนวนมาก แต่การลงทุนจริงๆ ยังไม่เป็นรูปธรรม

รายได้น้อย-หนี้สูงกำลังซื้อในประเทศลด

ขณะที่ปัจจัยที่กระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ คือ ด้านกำลังซื้อที่ลดลง โดยเรามีประชากร 70 ล้านคน มีรายได้ต่อคนต่อปีที่ 21,000 บาทต่อคนต่อเดือน กำลังซื้อภายในจึงไม่มากพอในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยประเด็นที่ต้องจับตาแยกได้เป็น 3 ภาคส่วน คือ 1.ภาคครัวเรือน กำลังซื้อลดลงจากปัญหาหนี้ครัวเรือนสูงถึง 91.6% ของจีดีพี ซึ่งส่วนนี้ยังไม่ได้นับรวมหนี้สหกรณ์และหนี้นอกระบบ ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยก็สูงจากภาวะเงินเฟ้อในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา กระทบต่อกำลังซื้อของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มฐานราก ซึ่งการจ้างงานยังไม่ได้กลับสู่ภาวะปกติ

2.ภาคธุรกิจ การลงทุนชะลอตัว การเลิกกิจการเพิ่มขึ้น ประกอบกับกำลังซื้อลดลง กระทบต่อสภาพคล่องภาคธุรกิจ สถาบันการเงินก็เข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อ ทำให้ภาคธุรกิจขาดสภาพคล่องหนี้ด้วยคุณภาพ (เอ็นพีแอล) เริ่มส่งสัญญาณเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง SME รายเล็ก 2.5 ล้านราย ประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงิน ซึ่งประมาณ 53% ใช้การกู้เงินจากสถาบันการเงิน 11% กู้สถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ ขณะที่ 35% พึ่งพาเฉพาะแหล่งเงินนอกระบบ ซึ่งเป็นภาระต้นทุนทางการเงินและสภาพคล่องทางธุรกิจ ทำให้เริ่มเห็นการทยอยปิดกิจการมากขึ้น

3.ภาครัฐบาล การลงทุนภาครัฐซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยผ่านงบลงทุนซึ่งมี 700,000-800,000 ล้านบาทต่อปีงบประมาณ ในครึ่งปีแรกประสบปัญหาล่าช้า โดยปี 67 จัดทำเป็นงบขาดดุล 700,000 ล้านบาท ทำให้หนี้สาธารณะของไทยเพิ่มเป็น 12 ล้านบาท หรือ 64% ของจีดีพี และขณะนี้งบประมาณปี 68 กำลังอยู่ในสภาวะจะแล้วเสร็จเดือน ก.ย. ซึ่งเป็นงบขาดดุล 800,000 ล้านบาท จะทำให้หนี้สาธารณะขยายตัวเป็น 67% ของจีดีพี ขณะที่กรอบวินัยการคลังการคลังอยู่ที่ 70% ทำให้เครื่องมือทางการคลังมีข้อจำกัดมากขึ้น

เปิดปัจจัยเสี่ยงเศรษฐกิจครึ่งปีหลัง

สำหรับปัจจัยเสี่ยงในครึ่งปีหลัง นายมนตรี กล่าวว่า จะต้องติดตาม 1.สถานการณ์ในตะวันออกกลางที่อาจทวีความรุนแรงมากขึ้น จากความขัดแย้งระหว่างอิหร่านและอิสราเอล ซึ่งจะกระทบต่อการขนส่งผ่านช่องแคบสุเอซ ทำให้ค่าขนส่งระหว่างประเทศสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังอาจมีผลต่อราคาน้ำมันและนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้ออีกระลอก

2.เศรษฐกิจสหรัฐฯ เริ่มส่งสัญญาณชะลอตัวจากการประกาศอัตราว่างงานสูงถึง 4.3% สูงสุดในรอบ 3 ปี นอกจากนั้น สหรัฐฯจะมีการเลือกตั้งในเดือน พ.ย.นี้ ซึ่งจะมีผลต่อเศรษฐกิจโลกโดยผ่านการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ หากพรรครีพับลิกัน นำโดยอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้เป็นประธานาธิบดี จะมีนโยบายเศรษฐกิจกีดกันทางการค้าที่จะกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน ซึ่งไทยเป็นห่วงโซ่การผลิต (Value Chain) และ EU ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย แต่ถ้ามหาพรรคเดโมแครต โดยรองประธานาธิบดี คามาลา แฮร์ริส ชนะ นโยบายจะอ่อนคลายกว่า เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโลกและไทยมากกว่า

3.เสถียรภาพทางการเมืองในประเทศโดยเฉพาะในเดือนนี้ที่จะมีประเด็นการเมืองหลายประเด็นซึ่งมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของรัฐบาล และบรรยากาศการลงทุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม นายมนตรีมองว่าแม้จะมีความเสี่ยง แต่ก็ยังมีปัจจัยบวกที่จะเข้ามาช่วยเช่นกัน คือ 1.จากการที่เศรษฐกิจสหรัฐฯ เริ่มส่งสัญญาณชะลอตัว จะทำให้การปรับลดดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐฯ (เฟด) ในเดือน ก.ย.มีโอกาสมาก ทำให้มีโอกาที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จะปรับลดดอกเบี้ยนโยบายตามไปด้วย 2.งบประมาณปี 2567 ผ่านสภาไปเมื่อเดือน เม.ย.และงบประมาณปี 2568 กำลังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาในสภา จะแล้วเสร็จราว ก.ย.ที่จะมาช่วยเสริมในช่วง ต.ค.-ธ.ค.รวมทั้งงบดิจิทัลวอลเล็ต ซึ่งได้มีการเริ่มลงทะเบียนแล้วจะมีผลช่วงปลายปีนี้ จะช่วยเพิ่มกำลังซื้อภาคครัวเรือนอีกทางหนึ่ง และจะมีผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารและแนวทางจัดการภาคปฏิบัติ 3.การเจรจาทำความตกลงร่วมมือทางการค้า FTA กับประเทศคู่ค้าเพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้า โดยเฉพาะ FTA ไทยกับอังกฤษ และ FTA ไทยกับ EU ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจ 1 ใน 5 ของเศรษฐกิจโลก ควรเร่งเรื่องการเจรจา รวมทั้งขยายความร่วมมือไปยังประเทศคู่ค้าอื่นๆด้วย